

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік і аудит виробничих витрат та собівартості електромонтажних
робіт (на прикладі ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ»)»

(назва теми)

Виконавець:

студентка ЦЗВФН група бзф1м

Неделку Олена Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Добрунік Тетяна Пилипівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Діяльність підприємств у сфері будівництва є специфічною, обумовлюється галузевими особливостями технології виробництва, організаційно-правовими формами діяльності, системою бухгалтерського обліку й оподаткування. В умовах економічної нестабільності, спричиненою воєнною агресією для кожного підприємства будь-якої сфери діяльності пріоритетним є оптимізація виробничих витрат та зниження собівартості продукції (робіт, послуг), оскільки формування стабільної ринкової економіки в Україні залежить від виробництва конкурентоспроможної продукції (робіт, послуг) та забезпечення потреб споживачів. Оптимізація витрат на виробництво, які формують собівартість продукції (робіт, послуг) сприяє зростанню конкурентоспроможності підприємства. В нестабільних умовах господарювання, що є причиною обмеженості закупівлі більш дешевих ресурсів і досягнення ефективності виробництва важливим є зіставлення виробничих витрат і отриманих результатів. Саме у виробничій собівартості виробленої продукції, виконаних робіт, наданих послуг віддзеркалено ефективність використання оборотних та необоротних активів, фінансових і трудових ресурсів, а отже, і ефективність функціонування підприємства в цілому, його конкурентні переваги.

Аналіз останніх досліджень Значний внесок у дослідження теоретико-методичних та практичних аспектів фінансового та управлінського обліку витрат і формування собівартості, а також проведення аудиту, зробили такі вчені: Алексєєва А.В., Васильєва В.Г., Бержанір І.А. Бондаренко Н.М., Устименко А.К., Верхоглядова Н.І., Кононова О.Є., Іваницька Т.Є., Гумега В.В., Дубиніна С.М., Каленич І. С., Краєвський В., Пінчук К., Коба О.В., Ліба Н.С., Головачко В.М., Голубка Я.В., Оскома О.В., Павелко О. В., Пилипів Н.І., Розіт Т. В., Тлучкевич Н., Нужна О., Черненко А. В., Янчева Л.М. Проте, проблематика облікового забезпечення, аналітичних досліджень та аудиту виробничих витрат і собівартості електромонтажних робіт з метою прийняття управлінських рішень відповідно до реалій часу залишаються відкритими і потребують дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних засад та надання практичних рекомендацій щодо опікового забезпечення формування виробничих витрат та собівартості виконаних електромонтажних робіт.

Відповідно до поставленої мети в роботі поставлено наступні завдання:

- визначити теоретико-наукові підходи до трактування категорій «витрати» та «собівартість» та особливості даних категорій у будівництві;
- вивчити нормативно-правове регулювання обліку на будівельних підприємствах та формування собівартості виконаних будівельних робіт
- визначити особливості застосування методів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг)
- проаналізувати загальні показники діяльності підприємства, особливості формування звітної інформації у сфері обліку та оподаткування;

- визначити практичні аспекти організації облікового процесу формування виробничих витрат та собівартості електромонтажних робіт;
- надати пропозиції щодо удосконалення формування облікової інформації в частині виробничих витрат та собівартості виконаних робіт;
- провести аналіз формування витрат та собівартості на досліджуваному підприємстві, визначити загальні показники прибутковості ведення його діяльності;
- окреслити загальні організаційно-методичні аспекти проведення аудиту формування витрат та собівартості, зазначити практичні складові щодо здійснення аудиторської перевірки;
- провести аналітичні дослідження із застосуванням економіко-статистичного моделювання результативності діяльності підприємства
- надати рекомендації щодо оптимізації витрат та зростання прибутковості при здійсненні електромонтажних робіт.

Об'єктом дослідження є процес функціонування ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» в частині операцій, що складають обліково-аналітичне забезпечення формування виробничих витрат та собівартості електромонтажних робіт.

Предметом дослідження є теоретичні, організаційні, методичні та практичні аспекти обліку та аудиту виробничих витрат, які формують собівартість електромонтажних робіт.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано систему загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, а саме: системний підхід, логіко-діалектичний, спостереження, порівняння, історичного і логічного підходів, узагальнення, аналізу та синтезу, вимірювання взаємозв'язків, графічний і табличний методи, а також методи економічного і статистичного аналізу. З метою визначення впливу факторів внутрішнього середовища на прибутковість підприємства було застосовано кореляційно-регресійний аналіз як метод економіко-статистичного моделювання.

Інформаційною базою стали законодавчо-правові та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних вчених у сфері фінансового та управлінського обліку, аналізу та аудиту, матеріали науково-практичних конференцій, професійних періодичних видань, інтернет-ресурси, а також облікова інформація щодо діяльності ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» у формі реєстраційних документів, первинних документи, облікових реєстрів, фінансова та податкова звітність, власні дослідження, розрахунки та висновки.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (70 найменувань) та 21 додатку. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок. Основний зміст викладено на 77 сторінках. Робота містить 16 таблиць, 14 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретико-методичні аспекти обліку витрат на виробництво та собівартості виконаних робіт» визначено сутність витрат, собівартості як економічної категорії та об'єкту обліку та наведено її види з урахуванням специфіки діяльності підприємств будівельної галузі, проаналізовано нормативно-правову базу, що регламентує організацію обліку витрат та формування собівартості виконаних робіт на підприємствах будівельної галузі відповідно до вимог національних П(С)БО, визначено особливості застосування методів обліку витрат та калькулювання собівартості будівельної продукції підприємств будівельної галузі.

У другому розділі «Організаційно-практичні аспекти обліку витрат та формування собівартості електромонтажних робіт у ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ»» представлено організаційні аспекти впровадження діяльності ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ», визначено основні види здійснення електромонтажних робіт, проаналізовано складові ресурсного потенціалу підприємства, економічні показники його розвитку, розглянуто діючу систему ведення бухгалтерського обліку, практичні аспекти документального оформлення та визнання витрат, що формують собівартість електромонтажних робіт ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ», відображення даних операцій у системі бухгалтерського обліку та в облікових регістрах. Запропоновані напрямки поліпшення облікового забезпечення систематизації виробничих витрат як складових формування собівартості виконаних робіт, впровадження системи бюджетування з метою прийняття управлінських рішень.

У третьому розділі «Аналіз та аудит витрат на виробництво та собівартості електромонтажних робіт» визначено основні напрямки здійснення аналізу виробничих витрат та собівартості, проведено аналіз динаміки витрат операційної діяльності взагалі та собівартості електромонтажних робіт, зокрема, ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ», визначено структуру витрат на виробництво електромонтажних робіт за економічними елементами, проведено оцінку ефективності витрат основної діяльності, обчислено показники рентабельності та визначено основні показники СВР-аналізу, представлено основні організаційні аспекти та інформаційні джерела проведення аудиту виробничих витрат та собівартості робіт, виявлено типові порушення, проведена оцінка впливу факторів на величину собівартості реалізованих робіт із застосуванням економіко-статистичного моделювання та визначено фактори позитивного впливу на оптимізацію витрат.

ВИСНОВКИ

Розглянувши та проаналізувавши організаційно-методичні та практичні аспекти обліку і аудиту виробничих витрат та формування собівартості електромонтажних робіт на підприємстві ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» можна зробити наступні висновки:

1. Визначаючи обліково-економічну сутність категорії «витрати», можна констатувати, що це вартісна оцінка матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства, використаних в процесі виробничо-господарської діяльності з урахуванням його організаційно-технологічних особливостей з метою вироблення продукції, виконання робіт та надання послуг для забезпечення оптимізації розміру прибутковості та зростання ринкової вартості підприємства. Собівартість – це виражені в грошовій формі затрати на витрачені засоби виробництва, оплату праці та соціальні заходи. Іншими словами, собівартість вважають сумою всіх витрат на створення продукції, вираженою у грошовій формі. Розглянувши окремі визначення категорії «витрати» можна констатувати, що поняття «виробничі витрати» містить основні складові ресурсного потенціалу підприємства, а саме витрати матеріальних ресурсів, трудових ресурсів, основних засобів в процесі виробництва продукції (робіт, послуг), що безпосередньо формують їх собівартість.

2. Задля забезпечення достовірності про виробничі витрати та собівартість електромонтажних робіт усі операції в обліку та звітності мають бути здійснені відповідно до національних або міжнародних регламентацій, основними з яких є НП(С)БО 16 «Витрати», Н(П)СБО 18 «Будівельні контракти», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності, Концептуальна основа фінансової звітності. Галузевим документом, що регламентує порядок формування собівартості будівельно-монтажних робіт, а відповідно й електромонтажних робіт, є Методичні рекомендації № 573.

3. Визначено, що задля формування реальної інформаційно-аналітичної бази, що спрямована та тактичне та стратегічне управління, постає потреба в активному застосуванні управлінського обліку на підприємствах будівельної галузі. Належним чином сформована система управлінського обліку спрямована на досягнення тактичних і стратегічних цілей при здійсненні будівельно-монтажних робіт з метою підвищення конкурентних переваг підприємств у сфері будівництва

4. Основним напрямком діяльності ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» є виконання електромонтажних робіт, що забезпечує основну долю отримуваних доходів підприємства та формування собівартості реалізації. Підприємство відповідає критеріям суб'єкта малого підприємництва, про що свідчить загальна вартість його активів та сума отриманого доходу. У структурі активів підприємства превалюють оборотні активи, у структурі яких 74% загальної вартості належить запасам, які в основному представлені будівельними матеріалами та незавершеним виробництвом з виконання електромонтажних робіт. За аналізований період значно збільшило обсяги виконаних електромонтажних робіт, про що свідчить зростання чистого доходу від реалізації у 2020 році порівняно із 2017 роком на 1389,3 тис. грн, а порівняно із 2019 роком – на 1895,0 тис. грн. Також відповідно до цього відбулося зростання собівартості виконаних електромонтажних робіт та витрат на управління підприємницькою діяльністю, що у свою чергу вплинуло на формування абсолютних показників прибутковості підприємства. Чистий прибуток підприємства у 2020 році становив лише 27,7% рівня базового періоду 2017 року.

Досліджено, що підприємство ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» перебуває не у кращому фінансовому становищі та потребує рішучих і ефективних дій керівництва щодо покращення фінансової стійкості підприємства.

5. Встановлено, що облікове відображення витрат на виробництво та формування собівартості електромонтажних робіт на підприємстві відповідає вимогам чинного законодавства, підприємство керується нормами Податкового кодексу України, НП(С)БО 16 «Витрати», НП(с)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». Облік ведеться із застосуванням типових форм первинних документів зі складанням відповідним бухгалтерських проведення. На підприємстві встановлено перелік статей калькулювання собівартості електромонтажних робіт, що зазначено в обліковій політиці. Формування собівартості електромонтажних робіт ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» відбувається за таким складом: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці з відповідними відрахуваннями ЄСВ, амортизаційні відрахування, вартість послуг субпідрядників з виконання окремих етапів робіт. Загальновиробничі витрати на підприємстві не мають значного впливу на формування собівартості робіт. Проте, в обліковій політиці не вказано, метод калькулювання собівартості. Враховуючи специфіку діяльності, на підприємстві, в основному застосовується позамовний метод, що передбачає виконання робіт і формування витрат за окремим замовленням. Підприємство знаходиться на загальній системі оподаткування зі сплатою податку на прибуток, також є платником податку на додану вартість, подає відповідну податкову звітність, передбачену діючим Податковим кодексом. Ведення обліку з метою оподаткування та формування показників податкової звітності відбувається із застосуванням програми «М.Е.Дос». Як податковий агент, підприємство здійснює розрахунки за такими основними податками: податок на прибуток, ПДВ, ПДФО, військовий збір, ЄСВ.

6.3 метою удосконалення обліку витрат та оптимізації собівартості виконаних електромонтажних робіт було запропоновано формування аналітичної інформації щодо витрат і відображення їх в обліку та звітності. В обліковій політиці необхідно зазначити методи обліку витрат та калькулювання собівартості виконаних електромонтажних робіт, види собівартості робіт. Підприємству рекомендовано впровадження процесу бюджетування за окремими процесами – постачання будівельних матеріалів, виробництво БМР, управління виробничою діяльністю, що дозволить більш достовірно визначати собівартість виконаних робіт за конкретним договором підряду чи за окремий звітний період.

7. За результатами проведеного аналізу встановлено, що за аналізований період 2017-2020 роки відбулося значне зростання собівартості реалізованих робіт на 1325,4 тис. грн., у 2020 році порівняно із 2019 роком зростання собівартості становило 1754,5 тис. грн. що, пов'язано, насамперед, зі зростанням обсягів виконаних робіт. Сума загальних витрат операційної діяльності збільшилась у 2020 році порівняно із 2017 роком на 1457,3 тис. грн., а порівняно із 2019 роком – на 1825,1 тис. грн. При цьому питома вага собівартості робіт у загальній сумі операційних витрат залишається майже незмінною: у 2017 році – 93,2%, а у 2020 році – 92,3%. У структурі витрат за економічними елементами,

превалюють такі складові як вартість будівельних матеріалів (26,6%) та послуги стороннієї субпідрядних організацій (64,7%). Розраховані коефіцієнти ефективності витрат знаходяться на дуже низькому рівні, частка собівартості у загальних доходах підприємства становить 91,6%. Такий рівень собівартості вплинув й на загальні показники ефективності підприємства, які представлені рентабельністю виконаних робіт та рентабельністю продаж. Така тенденція зниження ефективності підприємства підтверджена розрахунками його точки беззбитковості, відповідно до якого спостерігається зниження запасу фінансової тривалості (маржі безпеки) з 874,0 тис. грн. у 2017 році до 310,1 тис. грн. у 2020 році.

8. Досліджено основні організаційно-методичні аспекти проведення аудиту виробничих витрат та формування собівартості робіт на підприємствах будівельної галузі, а саме інформаційні джерела аудиту, етапи проведення аудиторської перевірки. Враховуючи специфіку формування собівартості у будівництві, основними порушеннями встановлено такі: неправильне застосування коефіцієнта впливу умов виконання робіт на весь обсяг робіт з урахуванням матеріальних витрат під час розрахунку вартості виконаних робіт за формою КБ-2, що порушує «Ресурсні елементні кошторисні норми на ремонтно-будівельні роботи, понаднормове списання матеріалів; завищення вартості електромонтажних робіт підрядними організаціями; зайве списання коштів на видатки всупереч законодавству внаслідок завищення вартості електромонтажних робіт, що виникло за рахунок зайвого включення до вартості робіт витрат на використання машин та механізмів, що не підтверджується первинними документами. Також встановлено, що на підприємстві порушується графік проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей, а саме будівельних матеріалів та визначення відповідності облікових даних і фактичного списання цих матеріалів. Проте встановлено, що підприємство дотримується зазначеного в обліковій політиці методу оцінки вибуття будівельних матеріалів, які відповідно до облікової політики списуються у виробничий процес за методом ФІФО, що підтверджує достовірність включення їх вартості до собівартості виконаних робіт. Встановлено відповідність заповнення статей форми 2-м «Звіту про фінансові результати» даним оборотно-сальдової відомості щодо суми собівартості та адміністративних витрат. Щодо достовірності формування собівартості електромонтажних робіт на підприємстві не застосовуються норми НП(С)БО «Будівельні контракти» щодо визначення ступеню завершеності робіт та відповідно й суму витрат, яка має бути включена до відповідного звітного періоду.

9. З використанням економіко-статистичного моделювання визначено основні фактори впливу на собівартість електромонтажних робіт, врегулювання яких дозволить здійснити оптимізацію витрат та формування собівартості. Так, збільшення віддачі основних засобів на 1 грн. призведе до зменшення собівартості продукції на 50,46 тис. грн., зростання коефіцієнта оборотності оборотних активів призведе до зниження собівартості на 38,78 тис. грн.. Зростання продуктивності праці, яка визначалась як відношення чистого доходу від реалізації у розрахунку на 1 середньооблікового працівника, призведе до

зростання собівартості. Це є виправданим, оскільки зростання продуктивності праці зумовлено збільшенням загального обсягу виконаних електромонтажних робіт, а відтак і витрати на їх виробництво зростатимуть.

10.3 метою удосконалення обліково-аналітичного забезпечення формування собівартості електромонтажних робіт рекомендовано наступні заходи:

– зазначити перелік та порядок складання і подання основних внутрішніх звітів з накопиченням інформації щодо витрат, пов'язаних з процесом постачання, виробництва, та управління;

– застосувати методику СVP-аналізу виконання окремих видів електромонтажних робіт з метою оптимізації витрат на основі ретельного аналізу статей витрат та визначення факторів, які впливають на їх зміну;

– з метою підвищення економічного потенціалу, зростання операційного прибутку та підвищення рентабельності операційної діяльності доцільним для підприємства ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДП» є пошук постачальників більш дешевих будівельних матеріалів та вигідних субпідрядників для здійснення окремих етапів робіт, раціональне використання ресурсів за умови застосування прогресивних технологій, проведення рекламних акцій з метою виходу на нові ринки збуту.

АНОТАЦІЯ

Недєлку О.О. Облік і аудит виробничих витрат та собівартості електромонтажних робіт (на прикладі ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДП»)

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування»» за освітньою програмою *(цифра та назва спеціальності)* професійного спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності». – *(назва освітньої програми)*

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

У роботі розглядаються теоретичні та методичні аспекти сутності собівартості електромонтажних робіт, обліку та аудиту формування собівартості робіт на підприємствах будівельної галузі та відображення їх у фінансовій звітності з урахуванням вимог національних стандартів обліку.

Проаналізовано основні економічні показники розвитку підприємства, динаміку та структуру собівартості електромонтажних робіт, ефективність діяльності підприємства, діючи систему обліку та методику проведення аудиту формування собівартості будівельної продукції на підприємстві, вплив факторів внутрішнього середовища на оптимізацію собівартості робіт.

Запропоновано напрямки поліпшення обліку витрат та собівартості електромонтажних робіт на основі впровадження системи управлінського обліку та внутрішнього контролю на підприємстві, розробки елементів облікової політики з питань визнання та формування виробничих витрат.

Ключові слова: електромонтажні роботи, витрати, собівартість, аналітичний облік, синтетичний облік, аналіз, аудит, моделювання

ANNOTATION

Nedielku Olena «Accounting and audit of production expenses and cost of electrical installation works (on the example of LLC ENERGY DDP)»

Thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and taxation»
(code and name of the specialty)
under the master's program «Accounting, audit and taxation of business activities» –
(title of master program)
Odessa National Economics University. – Odessa, 2022

The work consider the theoretical and methodological aspects of the essence of the cost of electrical installation works, accounting and auditing of the formation of the cost of works at enterprises of the construction industry and their reflection in financial reporting, taking into account the requirements of national accounting standards.

We have analyzed The main economic indicators of the enterprise's development, the dynamics and structure of the cost of electrical installation works, the efficiency of the enterprise's activities, the current accounting system and the methodology of auditing the formation of the cost of construction products at the enterprise, the influence of internal environmental factors on the optimization of the cost of works

We have recommended Directions for improving cost accounting and the cost of electrical installation works are proposed based on the introduction of a management accounting system and internal control at the enterprise, development of accounting policy elements on the recognition and formation of production expenses.

Keywords: electrical installation works, expenses, cost, analytical accounting, synthetic accounting, analysis, audit, modeling